25 let české samostatnosti

Dne **20. března** 2018 se v **Liberci** konala další z akcí z cyklu Café Evropa v regionech, tentokrát na téma české samostatnosti. Moderování se ujal Martin Vokálek z Institutu pro evropskou politiku EUROPEUM, a na debatu pozvání přijali bývalý poradce prezidenta Václava Havla a spoluzakladatel Etického fóra České republiky **Jan Šolc** a **Tomáš Prouza**, ekonom a bývalý státní tajemník pro evropské záležitosti a koordinátor digitální agendy České republiky.

© Evropská komise

„Češi po osamostatnění v 90. letech chtěli jasné mezinárodní postavení: chtěli do Evropské unie a chtěli do NATO."

Nejprve se diskuse věnovala okolnostem rozpadu Československa k pohledu politiků i obyčejných lidí. *„V 90. letech vůbec nebyla nálada dělit se. Ovšem Slovenská národní strana se izolovala. Tam nebyla dobrá vůle."* uvedl Jan Šolc své dojmy z doby rozpadu. Podle Tomáše Prouzy ale již v době Sametové revoluce **byly znát rozdíly v postojích obou národů**, což demonstroval na příkladu dominantních hesel v průběhu revoluce. *„**V Čechách bylo daleko častější heslo Zpátky do Evropy** a Slováci daleko víc používali věty jako Konečně sami."* uvedl již tenkrát patrný rozdíl v pojímání samostatnosti. Podle Tomáše Prouzy však nebylo dělení bez rizika a reálně hrozila izolace Slovenska. *„Slováky hodně zachraňoval Visegrád."* uvedl, což podpořil příkladem vstupu Slovenska do Schengenského prostoru. *„Slováci byli proti Polákům, proti Maďarům strašně pozadu v technickém zabezpečení hranic a začalo hrozit, že Slováci nebudou do Schengenu vpuštěni. **Tehdy padlo rozumné české rozhodnutí investovat do Slovenska.** A oni nám to dneska zase hezky vrací. Když se podíváme na dnešní stav evropské integrace, tak se Slováci snaží zase nás vtahovat do hry."*

© Evropská komise

„Členství v Evropské unii pomohlo Česku v upravení základního fungování státu skrze politické tlaky."

Jan Šolc přidal postřeh týkající se problému dělení armády, které nebylo jednoduché a setkalo se s odporem i od samotných vojáků. Rozdíly viděli diskutující i v přijetí rozhodnutí o rozdělení. *„**Češi to rozdělní přijali strašně rychle. Česká debata byla velmi technická.** Musíme to udělat, tak hledejme mechanismy, jak to udělat. Na Slovensku byly větší emoce."* popsal své dojmy Tomáš Prouza a přirovnal český přístup k nutnému rozvodu, který se snažíme udělat bezbolestně. Zároveň však poznamenal, že **Češi za federaci prakticky nebojovali a nesnažili se tomu zabránit.** Podle Jana Šolce, to bylo způsobeno také tím, že české zájmy byly obráceny zejména k Evropě. *„Dostat se do EU, dostat do NATO a my jsme věděli proč. Museli jsme se připravit a problém byl, že Slováci byli vůči nám obezřetní a Češi měli dojem, že na Slovensku mizí jejich peníze."* Poté se diskuse věnovala následnému vývoji, který ovlivnil současnou situaci. Tomáš Prouza vidí původ současných českých problémů v nedostatku další vize. *„**Dostali jsme se do NATO a EU a pak najednou nebylo v českém diskursu nic dalšího**, my jsme už nikdy nechtěli nic navíc. Slováci měli spoustu dalších věcí, které mohli budovat a snahu táhnout to dopředu. Česku chybí nový sen."* domnívá se. Zároveň se oba diskutující shodli, že r**ozpad Československa byl v průběhu času nevyhnutelný kvůli neschopnosti spolupracovat na federativní úrovni**. Dalším probíraným tématem byla současná politická sféra, postoj k EU a přijetí eura ve srovnání se Slovenskem. Politickou jednotu Tomáš Prouza ukázal na příkladu procesu přijetí eura. *„Rozhodli se, že je to slovenský národní zájem a celá politická scéna se dokázala dohodnout, že to ve volební kampani nikdo nebude zpochybňovat. Tady se nikdo nedokáže takhle dohodnout."* Pan Šolc vidí v českém váhání o přijetí eura velkou nevýhodu, která by nám mohla velmi škodit. Tomáš Prouza také zmínil nevyváženost českého politického spektra v minulých letech, kdy neexistovala protiváha k negativnímu postoji Václava Klause k EU. Co se týče pozitivního vlivu EU na Českou republiku je podle Tomáše Prouzy politický tlak na vládu práva, nezávislé soudy a fungování policie, naopak velmi kritizoval takzvané euromýty a nedostatek rozlišování evropských a českých záležitostí. V porovnání se Slovenskem také neumíme vidět benefity, které nám členství v EU přináší. Pan Šolc doplnil, že vlivem Václava Klause **jsme příliš dávali důraz na ekonomickou sílu a zanedbávali jsme etické ztráty z dob minulého režimu**. Během diskuse přišlo i na téma politické výchovy. *„**Většina politiků na západě má výrazně větší životnost.**"* což je podle Tomáše Prouzy spojeno s nedostatečnou orientací českých politiků v různých tématech a následnou neochotou a nekompetentností k jednání v Bruselu. *„**Pořád čekáme na čas, kdy Češi půjdou do politiky.**"* poznamenal Jan Šolc s důrazem na nedostatečnou práci s mládeží. Jan Šolc se také domnívá, že Česku chybí všestranní lidé, kteří by se věnovali různým oborům. Naopak Slováci mají vzdělanou elitu a nechybí jim sebejistota k politickým krokům. *„Já to vidím jako dlouhý proces. My jsme byli strašně naivní, když jsme se domnívali, že to za 25 let někam dotáhneme. Svět na nás nečeká a dál se vyvíjí."* říká. Pan Prouza doplnil, že problém české scény je i v negativním vymezování názorů, nekvalitním definování národních zájmů a nevhodné komunikaci s veřejností.

© Evropská komise

Evropská komise
Zastoupení v České republice

EUROPEUM
INSTITUT PRO EVROPSKOU POLITIKU
INSTITUTE FOR EUROPEAN POLICY

EUROCENTRUM
LIBEREC

europe direct Liberec

Organizátoři v rámci projektu Café Evropa poskytují prostor pro svobodnou diskusi. Její závěry však nelze zaměňovat s oficiálními stanovisky a postoji institucí EU.

www.cafe-evropa.cz